

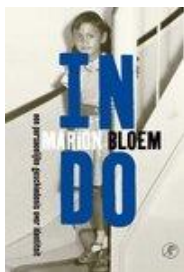
Senia - Keuzelijst biografieën en familiegeschiedenissen, seizoen 2021-2022

Op pagina 1 t/m 6 staan de nieuwe titels, daarna volgen de boeken waarvoor al eerder leeswijzers verschenen. Het aantal pagina's dat genoemd wordt, is exclusief bronvermelding, noten, register, etc.

Nieuwe titels

Marion Bloem - Indo. Een persoonlijke geschiedenis over identiteit
B21-01, De Arbeiderspers 2020, 464 p., € 24,99 (e-book € 13,99)

Marion Bloem (1952) is bekend geworden door haar debuut *Geen gewoon Indisch meisje*. In haar uitvoerige autobiografie *Indo* vertelt ze over haar Nederlands-Indische ofwel Indo-Europese achtergrond. Wat is die Indische cultuur, die tussen 1945 en 1965 naar Nederland is gebracht door de ruim 300.000 Indische Nederlanders? En is dat nog steeds haar identiteit? Wat zijn Indo's eigenlijk? Bloem beschrijft hoe het is om in verschillende

culturen te leven en de spanningen die dat met zich meebrengt. Ze is uitvoerig, omdat ze haar lezer tot begrip wil laten komen. Ze vertelt over haar Indische familie, de achtergrond, de gewoonten, het eten, de jeugdherinneringen van haar moeder en grootmoeder en andere familieleden. Ze kijkt ook terug naar haar schooltijd en de periode van haar eerste romans en gaat zo op zoek naar haar identiteit.

Voor wie geïnteresseerd is in de Nederlands-Indische geschiedenis biedt het boek veel diepgang en context. Voor Indische Nederlanders vormt het een bron van herinnering en gebeurtenissen. Het gaat over veel meer dan alleen 'tempo doeloe'.

Alice Boots, Rob Woortman - Anton de Kom
B21-02, Atlas Contact, 3^e druk 2016, 548 p., € 24,99 (e-book € 9,99)
Met nadrukkelijke verwijzing naar
Anton de Kom - "Wij Slaven van Suriname"
Atlas Contact, 16^e druk 2020, 216 p. (e-book € 13,50)

In *Anton de Kom* vertellen Boots en Woortman over Antons jeugd in Paramaribo, zijn uitzetting naar Nederland en zijn afkeer van het kolonialisme, waarover hij zijn meeslepende boek *Wij slaven van Suriname* schreef.

De naam Anton de Kom spreekt, bijna 75 jaar na zijn dood, nog steeds tot de verbeelding. 'Vrijheidsstrijder, verzetsheld, vakbondsman, activist, schrijver en banneling' staat er op het voetstuk van zijn beeld in de Amsterdamse Bijlmermeer geschreven. Toch is er maar weinig over zijn leven bekend. Zijn gedachtegoed over Suriname en slavernij is van grote betekenis geweest voor de ontwikkeling van Suriname tot een zelfstandige natie. 157 jaar na de officiële afschaffing van de slavernij en 86 jaar na publicatie heeft de boodschap in zijn boek niets aan zeggingskracht ingeboet. En in 2021 is er door de Nederlandse regering eindelijk erkenning voor de destijds foutieve beoordeling van zijn handelen!

De boeken vormen -in combinatie- een boeiend verslag van zijn leven en zijn visie op het onrecht in zijn vaderland.

Ann Heberlein - Hannah Arendt. Over liefde en kwaad. De biografie
B21-03, Het Spectrum, 2020, 232 p., € 26,99 (e-book € 14,99)

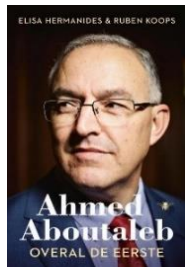
Hannah Arendt (1906-1975) was een belangrijk filosoof en politiek denker. Ze staat tegenwoordig weer volop in de belangstelling. Haar boeken, waaronder *Eichmann in Jeruzalem*, *De banaliteit van het kwaad*, en *De oorsprong van Totalitarisme* zijn nog steeds actueel. Het boek over Eichmann leverde haar harde kritiek op. Pas later kreeg ze meer erkenning voor dit werk.

Hannah Arendt heeft zich tot haar dood bezig gehouden met vragen over de aard van het kwaad, de mens, liefde voor de mens en liefde voor de wereld. Ze heeft niet alleen over die thema's nagedacht en geschreven, ze heeft ze zelf geleefd en dat maakt haar opvattingen zo geloofwaardig. Hannah Arendt vluchtte tweemaal voor het naziregime, eerst naar Frankrijk en later naar de VS, waar ze een actief sociaal politiek en wetenschappelijk leven als hoogleraar leidde. Ann Heberlein verweeft in haar boek het bewogen leven van Hannah Arendt met haar gedachtegoed tot een goed en prettig leesbare biografie.

Als het lezen over haar leven en denken je inspireert tot het voeren van gesprekken en je laat nadenken over je eigen plaatsbepaling in deze wereld, dan heeft Hannah Arendt haar waarde opnieuw bewezen.

Elisa Hermanides & Ruben Koops - Ahmed Aboutaleb. Overal de eerste

B21-04, De Bezige Bij 2019, 286 p., € 24,99 (e-book € 11,99)

Vanaf het moment dat Ahmed Aboutaleb als vijftienjarige jongen vanuit het Marokkaanse Rifgebergte verhuisde naar een Haagse achterstandswijk werkte hij keihard. Hij wilde Nederlands leren, goed meekomen op school, geld verdienen en carrière maken. De jonge man was ambitieus – ambitieuzer dan zijn leeftijdsgenoten, met of zonder migratieachtergrond. Aboutalebs gedrevenheid maakte hem uiteindelijk een van de eerste spindoctors in Den Haag, de eerste Amsterdamse wethouder van Marokkaanse komaf, de eerste Marokkaanse Nederlander in de regering en de eerste islamitische burgemeester van een grote Europese stad.

Zelf heeft Aboutaleb de afgelopen dertig jaar zijn verhaal in allerlei delen en varianten verteld. Deze biografie kijkt verder dan Aboutalebs eigen perspectief: Hermanides en Knoop bieden inzicht in het karakter, de ontwikkeling en de omgeving van deze ambitieuze man.

Een goede kans om deze politicus en zijn manier van werken beter te leren kennen. Een aanrader in combinatie met het boek over Rutte.

Kate Kirkpatrick - Simone de Beauvoir. Een leven

B21-05 Ten Have 2020, 460 p., € 34,99 (e-book € 12,99)

Kate Kirkpatrick schreef *Becoming Beauvoir; A life*, in vertaling *Simone de Beauvoir. Een leven*. Het is de monumentale, vlot geschreven biografie over filosofe, schrijfster en feministisch icoon Simone de Beauvoir (1908-1986).

De Beauvoir schreef haar nu beroemde woorden 'Je komt niet ter wereld als vrouw, je wordt vrouw'. Dit boek gaat over de vraag hoe De Beauvoir zelf is geworden wie ze werd. In haar filosofie was het

onmogelijk leven en filosofie van elkaar te scheiden. De 19-jarige De Beauvoir schreef al "het diepste deel van mijn leven wordt gevormd door mijn gedachten."

Ze schreef over autonomie, vrijheid en afhankelijkheid, over de dubbele moraal, over passie en politiek. Ze was als actief feministe zichtbaar aanwezig en heeft veel vrouwen geïnspireerd.

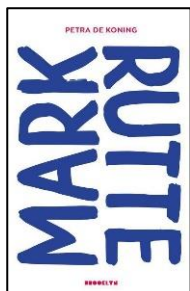
Deze baanbrekende biografie kon gebruik maken van nog onbekend materiaal en werpt een nieuw licht op De Beauvoir dat laat zien dat zij een van de belangrijkste denkers van de twintigste eeuw is, die onafhankelijk van Sartre tot tal van inzichten kwam, ze publiceerde en in praktijk bracht.

Voor wie wat meer wil weten over het leven en het gedachtegoed van Simone de Beauvoir, voor wie nieuwsgierig is naar wat deze biografie toevoegt, voor wie opnieuw door haar geïnspireerd wil worden, is dit boek een aanrader.

Petra de Koning - Mark Rutte

B21-06, Brooklyn 2020, 220 p., € 20,00 (e-book € 14,00)

Mark Rutte gaat over een politiek leider die als scholier en student al op zoek was naar een rol voor zichzelf in de geschiedenis. Het is het verhaal dat mensen van dichtbij met hem meemaakten, op school en thuis, in de JOVD, op het Binnenhof, in Europa.

En ook het verhaal dat voor een deel werd bedacht door campagnestrategen en andere VVD'ers die zich bleven afvragen of Rutte wel echt wist en snapte wat zijn eigen kiezers het allerbelangrijkste vonden. *Mark Rutte* laat een politicus zien die extreem kwaad kan zijn als hij de controle verliest. Die vertrouwelingen kwijtraakte en dus ook leegte om zich heen creëerde. Maar ook iemand die elke zondag koffie dronk met de bejaarde moeder van een vriend.

Voor iedereen die de mens achter de politicus beter wil leren kennen. Een aanrader in combinatie met het boek over Aboutaleb.

Frénk van der Linden - *En altijd maar verlangen. De liefdesoorlog van mijn ouders*

B21-07, Luitingh Sijthof 2021, 240 p., € 20,99 (e-book € 10,99)

In *En altijd maar verlangen* blikt Frénk van der Linden door middel van brieven aan zijn ouders terug op zijn eigen kinderjaren en de onderlinge relaties binnen het gezin. Het resultaat is een open, eerlijk en herkenbaar portret van een ouder-kindrelatie. Het boek is een verzameling scènes uit een onmogelijk huwelijk, even innig als indringend beschreven in brieven van een zoon aan zijn overleden vader en moeder. Na een bittere scheiding wisselden zij veertig jaar lang geen

woord meer met elkaar. Onderhuids leefde het verlangen voort, tot de dood aan toe. Frénk van der Linden schetst hoe een bewogen verleden blijft bewegen, en hoe we tot onze laatste zucht in gesprek blijven met onze ouders – of we het willen of niet.

Heel veel lezers zullen zich herkennen in deze beschrijvingen van zichzelf als kind. vriend. Als beschouwer – soms als lijdend voorwerp bij de soms onbegrijpelijke handelwijze van hun ouders.

Bodil de la Parra - *Het verbrande huis. Een Surinaamse familiegeschiedenis*

B21-08, Lebowski 2020, 240 p., € 22,99 (e-book € 4,99)

Sinds haar jeugd bezoekt Bodil de la Parra elke zomer Paramaribo, de stad waar haar vader Pim, filmmaker, opgroeide. Ze verblijft dan in het familiehuis aan de Zwartenhovenbrugstraat, waar ze onder de hoede wordt genomen van de ongetrouwde tantes Gus, Pop en Jet, haar speelse neefjes en haar norse grootvader, de apotheker R.L. Ze is er onderdeel van een leven dat zo anders is dan dat in Amsterdam; een leven dat ze elk jaar beter leert kennen - ook de geheimen en de schaduwkanten ervan. Ruim veertig jaar na haar eerste bezoek brandt het huis af, en blijft er niets anders over dan de verhalen die zich er hebben afgespeeld.

In Het Verbrande Huis wekt de la Parra het huis en haar bijzondere Surinaamse familie tot leven. Het is een melancholisch en geestig verhaal over familiebanden die - met een oceaan ertussen – liefdevol, soms pijnlijk, licht laat schijnen op de Nederlandse-Surinaamse geschiedenis..

Selma van de Perre - *Mijn naam is Selma. Het uitzonderlijke verhaal van een joodse verzetsvrouw*

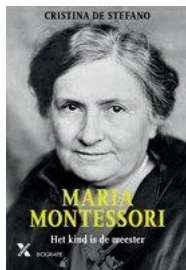
B21-09, Thomas Rap 2020, 256 p., € 19,99 (e-book € 11,99)

Ze was zeventien toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak. Tot dan toe had het feit dat Selma joods was geen grote rol in haar leven gespeeld, maar nu werd het ineens een kwestie van leven en dood. Hoewel ze in 1942 werd opgeroepen om zich te melden voor een werkkamp, wist ze daar onderuit te komen. Ze sloot zich aan bij het verzet: onder de naam Margareta van der Kuit, ofwel Marga, vervalste ze documenten en koerierde ze door het hele land. Verscheidene keren ontsnapte ze aan de nazi's, maar in juli 1944 werd ze verraden en via kamp Vught naar Ravensbrück getransporteerd. Anders dan haar zusje Clara en haar ouders overleefde ze de gruwelen van het kamp. Al die tijd wist niemand dat ze joods was, en niemand kende haar echte naam. Pas na de oorlog durfde ze die weer uit te spreken: Selma.

Een indrukwekkende getuigenis van een overlever van de Holocaust.

Cristina de Stefano - Maria Montessori. Het kind is de meester
B21-10, Xander Uitgevers 2020, 384 p., € 24,99 (e-book € 14,99)

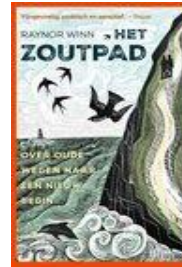
Maria Montessori (1870-1952) werd wereldberoemd met haar revolutionaire ideeën over het onderwijs voor kinderen. Ze was de eerste vrouwelijke arts in Italië en gaat met gehandicapte kinderen werken. Later ontwikkelt ze een pedagogische methode op een armenschooltje in Rome. Haar uitgangspunten: respect voor het kind, een actieve houding van de kinderen, waar de door haar ontwikkelde leermaterialen aan bijdragen. Ze ontwikkelt en geeft cursussen die men gevolgd moet hebben om met haar methode en materialen te mogen werken. Concessies aan haar methode accepteert ze niet. Montessori reist de wereld over om haar aanpak te verspreiden - later met haar zoon Mario. In 1947 komt ze in Nederland wonen. Inmiddels zijn er zo'n 22.000 scholen die haar methode volgen. De Italiaanse biografie beschrijft vooral het leven van Montessori en niet zozeer de methode. Dit boek verscheen vanwege haar 150ste geboortedag. Het werd een boeiend levensverhaal van een gedreven vrouw die de kijk op kinderen fundamenteel heeft veranderd.

Je maakt in deze biografie kennis met deze sterke strijdbare vrouw die stond voor haar aanpak. Ze wijdde haar leven aan onderwijs waarin het gaat om het kind, met een visie die van deze tijd is.

Raynor Winn - Het zoutpad. Over oude wegen naar een nieuw begin

B21-11, Balans 2019, 1e druk, 320 p., € 22,99 (e-book € 11,99)

'Het zoutpad' is een reisverslag van een wandeltocht en blijkt onverwacht een enorme bestseller, waarover ook de Britse schrijfster Raynor Winn zelf heel verbaasd is. Zij en echtgenoot Moth hebben al dertig jaar een mooie boerderij en een B&B. Helaas moeten zij vanwege financiële malversaties van de mede-eigenaar berooid hun huis en hard verlaten. Vlak daarna krijgt Moth te horen dat hij een ernstige hersenziekte heeft. Uit de inboedel redt de schrijfster een wandelboekje van een eeuwenoud pad, het South West Coast Path,

langs de kust bij Cornwall. Dit pad besluiten ze af te lopen, een tocht van duizend kilometer langs de zuidkust van Engeland, al hebben ze vrijwel geen geld voor eten en onderdak. Hun wandeling blijkt een ontdekkingsreis, ook op emotioneel gebied. De tocht verandert hun leven. Een boeiend en uitstekend vertaald verslag van een unieke zoektocht. Inmiddels publiceerde Raynor Winn een vervolg *De wilde stilte* (De wilde stilte, juni 2020, 320 p.).

Als lezer beleef en wandel je met het echtpaar op hun tocht langs de zuidkust van Engeland en ga je mee in hun proces, op zoek naar een nieuw begin.

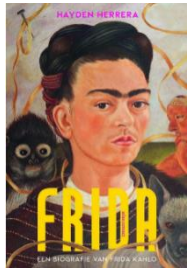
Remon van Gemeren - Jan Mankes. Schilder van tederheid ✍️
U21-05, Wbooks, 1^e druk 2020, 240 p., € 29,95

Het honderdste sterfjaar in 2020, van de schilder en graficus Jan Mankes was de aanleiding voor deze biografie. Mankes, geboren in 1889, werd slechts 30 jaar en liet bijna tweehonderd, veelal kleine schilderijen na. Remon van Gemeren schetst een gedetailleerd portret van de uiterlijk rustige Mankes, van zijn overdenkingen, twijfels, vriendschappen en zijn liefde voor de natuur. Van Gemeren beschrijft de zoektocht van Mankes naar het verbeelden van de natuur met een bijzondere gevoeligheid en verstillig. In Mankes werk geen grootse vergezichten maar intieme portretten van wat hem aantrok in zijn directe omgeving.

De biografie en het werk van Jan Mankes is een verhaal over kracht en kwetsbaarheid en geeft daarmee een goed beeld van zijn leven. De 18 afbeeldingen in het boek hebben niet de kwaliteit die zijn werk verdient. Maar gelukkig kunnen we het werk van Jan Mankes bewonderen in meerdere musea in het land. Met de achtergrondinformatie uit het boek krijgt het kijken naar zijn werk een extra dimensie.

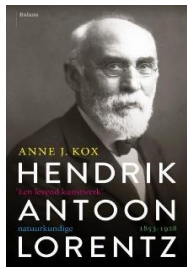
Hayden Herrera - Frida. Een biografie van Frida Kahlo ✂✂
U21-06, Atlas Contact 2020, 512 p., € 21,99

Frida is de biografie van de kunstenares Frida Kahlo (1907-1954) die geboren werd en opgroeide nabij Mexico-Stad ten tijde van de Mexicaanse Revolutie. Op achttienjarige leeftijd kreeg Frida een ernstig ongeluk waardoor ze een leven lang pijn zou lijden en vele operaties moest ondergaan. Tijdens haar herstel begon ze met schilderen. Ze verbeeldde zichzelf met een opmerkelijke openheid, verzacht door humor en fantasie. Ze transformeerde haar pijn tot kunst. Ze trouwde met de kunstenaar en muralist Diego Rivera en volgde hem op diverse reizen. In het begin werd Frida alleen erkend als de vrouw van Rivera, maar in 1938 kreeg ze toch haar eerste solotentoonstelling. Het werk van Frida karakteriseert zich door vrolijke kleuren die in contrast staan met een vervreemdende sfeer. In dit boek leren we een sterke vrouw kennen die ondanks haar fysieke pijn streed voor het leven, voor haar land en voor de kunst.

De biografie geeft een indringende inkijk in het leven van een fascinerende kunstenares. We lezen, als Frida eenmaal met schilderen is begonnen, alles over haar kunstwerken. Er staan geen afbeeldingen in het boek, maar in het najaar staat er een grote tentoonstelling van Frida gepland in het Drents Museum: <https://drentsmuseum.nl/nl/frida>

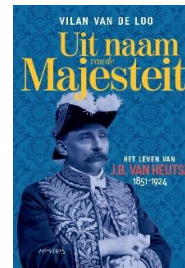
Anne J. Kox - Hendrik Antoon Lorentz. Natuurkundige 1853-1928. 'Een levend kunstwerk'
G21-09, Balans 2019, 256 p., € 25,00 (e-book € 12,99)
Exclusief noten, bibliografie etc. (319 p. inclusief noten etc.)

Nobelprijswinnaar Hendrik Lorentz (1853-1928) behoorde tot de grootste natuurkundigen van zijn tijd. Door zijn brede overzicht van het vakgebied, zijn talenkennis, tact en inzet was hij een ideale voorzitter van belangrijke nationale en internationale wetenschappelijke organisaties. Tijdens en na de Eerste Wereldoorlog spande hij zich in om geleerden van landen die onverzoenlijk tegenover elkaar stonden

weer tot elkaar te brengen. Als voorzitter van een Staatscommissie deed hij complex waterloopkundig onderzoek voor de afsluiting van de Zuiderzee. Hij gaf college aan de andere kant van de oceaan in een tijd dat reizen nog niet gewoon was. Zijn vriendschap met Albert Einstein sprak tot de verbeelding van velen, ook van hen voor wie de moderne natuurkunde een gesloten boek was.

Vilan van de Loo - Uit naam van de Majesteit. Het leven van J.B. van Heutsz (1851-1924)
G21-10, Prometheus 2020, 334 p., € 29,99 (e-book € 17,99)
Exclusief noten, bronnen en personenregister, (368 p. inclusief noten etc.)

Ooit was J.B. van Heutsz de gelauwerde en hoog gedecoreerde pacificator van Atjeh en een levende legende, maar momenteel is hij de meest omstreden militair uit de Nederlandse krijgsgeschiedenis. Tot op heden ontbrak een echte biografie van de man. In dit boek reconstrueert de auteur zorgvuldig zijn leven en zijn ideeën en opvattingen.

Dit goed geschreven en fascinerende boek over een houwdegen met aardige kantjes zal voor velen een aanleiding zijn het eenmaal gevormde beeld van de man te nuanceren.

Dik van der Meulen - Dr. Hendrik Muller. Wereldreiziger voor het vaderland (1859-1941)
G21-11, Querido 2020, 423 p., € 32,99 (e-book € 16,99)
Exclusief dankwoord, verantwoording, noten, literatuur, illustratieverantwoording en register, 488 p. incl. dankwoord etc.)

Hendrik Muller (1859-1941) was door zijn afkomst voorbestemd voor de handel, maar zijn interesse lag bij het reizen door zowat de hele wereld. Hiervan deed hij verslag in zijn geïllustreerde reisverhalen en liet zich tevens kennen als een boeiend spreker. Tussendoor promoveerde hij op een volkenkundige studie over Zuidoost-Afrika. Als consul-generaal voor Oranje

Vrijstaat zette hij zich onvermoeibaar in voor de strijd van de Zuid-Afrikaanse Boeren tegen de Engelsen. In de Eerste Wereldoorlog richtte hij in Nederland als regeringscommissaris kampen op voor gevluchte Belgen. Na de oorlog werd hij ambassadeur in Roemenië en Tsjecho-Slowakije. IJdel als hij was, vergaarde hij vele onderscheidingen en verkeerde als bekende Nederlander in de kringen van die hen ertoe deden. Voor het huwelijk bleek hij ongeschikt en leefde op gevorderde leeftijd openlijk samen met twee vrouwen, beurtelings, dat wel.

Voorzien van vele afbeeldingen wordt dit alles wervend beschreven door de auteur van de met de Libris Geschiedenis Prijs bekroonde biografie van koning Willem III.

Pieter van Os - *Liever dier dan mens. Een onwaarschijnlijk overlevingsverhaal*

G21-12, Prometheus, 2^e druk, 2019, 358 p., € 19,99 (e-book € 11,99)

Exclusief woord van dank en personenregister (366 p. inclusief woord van dank etc.)

Liever dier dan mens is het waargebeurde, boeiende en ontroerende verhaal over de jonge joodse Mala op de vlucht voor Poolse en Duitse jodenjagers. Van Os sprak niet alleen met de 94-jarige Mala die vanaf 1979 in Nederland woonde, maar deed in Polen en daarbuiten zeer gedetailleerd onderzoek naar de wereld waarin zij opgroeide en overleefde. Dat zij overleefde was te danken aan het feit dat ze met haar 'Arische' uiterlijk

haar joodse identiteit kon verbergen en zelfs als Volksduitse werd erkend. Mala overleed op 18 november 2020 op 94-jarige leeftijd en werd in Muiderberg begraven.

Journalist Pieter van Os verbleef vier jaar in Polen en schreef daar een boek waarin hij de persoonlijke geschiedenis van de Poolse-Joodse Mala Kizel beschrijft tegen de achtergrond van het Poolse antisemitisme en de Jodenvervolgving voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij kreeg daarvoor in 2020 de Brusselprijs voor het beste journalistieke boek en de Libris Geschiedenis Prijs.

Pauline Terreehorst - *Het geheim van de Gucci koffer. Hoe de adel uit Midden-Europa verdween*

G21-17, Prometheus 2020, 238 p., € 22,50 (e-book € 13,99)

Exclusief nawoord, foto's, noten, literatuur en verantwoording (294 p. inclusief nawoord etc.)

Het geheim van de inhoud van de Guccikoffer wordt door de schrijfster op gloedvolle wijze geopenbaard in een gemakkelijk leesbare stijl. De ansichtkaarten en prachtige jurken die zij in de koffer aantreft zijn aanleiding voor een reis door Midden-Europa en het graven naar vervlogen (Sisi) tijden en openen een poort naar een wereld die verdwenen is. Het boek voert de lezer langs "middeleeuwse" kastelen, naar adellijke families die in Midden-Europa op grote landgoederen woonden, waar de vondst van kolen en ijzer tot fortuinen leidde en naar Duitse oorlogsmisdadigers. st.

De schrijfster slaagt erin om op beeldende wijze oude tijden te doen herleven en langzaam de geheimen uit het verleden op te diepen en zo een verdwenen klasse weer tot leven te wekken.

Biografieën en familiegeschiedenissen waarvoor eerder leeswijzers verschenen

Bart van Es - *Ver-geet-mij-niet. Over het verborgen leven van een Joods meisje*

B20-01, De Bezige Bij 2018, 302 p., € 22,99 (e-book € 6,99)

De Joodse Lientje was ondergedoken bij de grootouders van de in Engeland opgegroeide hoogleraar Bart van Es. Toen hij haar poëziealbum vond, ging hij naar haar op zoek. De inmiddels 80-jarige Lientje woont in Amsterdam. Haar verhaal is bijzonder en ook typerend. Ze verhuist van de ene familie naar de andere, is dienstmeisje en wordt zelfs misbruikt. Ze beschouwt de familie Van Es in Bennekom als

eigen, maar hoort er toch niet echt bij. Dat blijkt later bij de dood van haar pleegmoeder.

Van Es, die het boek in het Engels schreef onder de titel *The Cut Out Girl*, laat zien wat onderduiken deed met zowel het meisje als de gezinnen. Hij beschrijft ook de zoektocht in het voor hem inmiddels onbekende Nederland. In Engeland kreeg het boek diverse literaire prijzen.

Dit is niet het zoveelste oorlogsboek over een joods ondergedoken meisje, maar een zoektocht van een Engelse Nederlander naar wat onderduiken doet met kinderen.

Roxanne van Iperen - 't Hooge Nest

B20-02, Lebowski 2018, 384 p., € 21,99 (e-book € 4,99)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn de twee joodse zussen Janny en Lien Brilleslijper actief in het verzet in Amsterdam en Den Haag. Als het net zich rond hen begint te sluiten, moeten ze onderduiken. Ze komen terecht in 't Hooge Nest, een villa verscholen in de bossen van 't Gooi. Spoedig zal het huis onder hun leiding uitgroeien tot een van de grootste onderduikadressen in Nederland.

Terwijl de laatste joden in het land worden opgejaagd gaat het leven van enkele tientallen onderduikers zo goed en zo kwaad als het gaat door, pal onder de neus van NSB-buren en nazikopstukken. Als het einde van de oorlog in zicht is wordt het Nest verraden en de familie Brilleslijper belandt met het laatste transport in Auschwitz, samen met de familie Frank.

't Hooge Nest is een verhaal over moed, verraad en menselijkheid in barbaarse tijden, en brengt een ongekende geschiedenis met kracht tot leven.

Luuc Kooijmans - Frederik Ruysch (1638-1731). Op het snijvlak van kunst en wetenschap

B20-03, Lias, 311 p. € 24,95.

Drie eeuwen voor Body Worlds bestond er al een wereldberoemde anatomische expositie: het museum van Frederik Ruysch aan de Amsterdamse Bloemgracht. Ruysch ontdekte een preparatietechniek

waarmee hij wist te bereiken dat de anatomie niet langer huiver en walging opwekte, maar bewondering en vertedering. Bezoekers van zijn museum konden nauwelijks geloven dat de door hem geprepareerde lichamen niet gewoon lagen te slapen. Bijna net zo ongelofelijk is het dat zijn preparaten nog altijd zijn te zien, al moet je er tegenwoordig voor naar de Kunstkamera in Sint-Petersburg. Ruysch zelf zou beslist niet verrast zijn als hij daar de lange rij belangstellenden voor de ingang zag staan. Hij voorspelde al in 1695 dat zijn unieke methode zijn werk onvergankelijk zou maken. Ook nu nog worden toeschouwers getroffen door de levensechtheid van zijn preparaten. Niemand heeft die ooit weten te evenaren, hoe vaak het ook is geprobeerd. Ruysch heeft zijn werkwijze nooit willen openbaren. Wat was zijn geheim?

Historicus Luuc Kooijmans heeft veelvuldig bewezen dat hij een complexe geschiedenis helder en indringend kan vertellen. Hij is auteur van boeken die niet alleen lof hebben geogst in wetenschappelijke kringen, maar ook door een breder publiek worden gewaardeerd. In 2008 werd *Gevaarlijke kennis* bekroond met de Grote Geschiedenis Prijs en met de Greshoff-prijs van de Jan Campert Stichting. Hij schreef daarnaast onder meer *De doodskunstenaar*, *De geest van Boerhaave* en *Vriendschap*. In 2004 ontving hij van het Prins Bernhard Cultuurfonds een oeuvreprijs voor de geesteswetenschappen.

Een prachtig geschreven geschiedenis over wetenschappelijke vernieuwingen. Prachtig geschreven door Luuc Kooijmans.

Robert Matzen - Audrey Hepburn. Het Nederlandse meisje

B20-04, House of Books 2019, 400 p., € 21,99

Audrey Hepburn Het Nederlandse meisje, haar tijd in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog, is een indrukwekkend levensverhaal over Audrey Hepburn, nog altijd een van de meest geliefde Hollywoodsterren. Ondanks dat er al veel over haar is geschreven, heeft de auteur nieuwe feiten die niet of nauwelijks bekend zijn, verwerkt in deze biografie. We komen meer te weten over haar ervaringen met de verschrikkingen van de bezetting, toen ze in Arnhem en Velp woonde. Ze maakte mee hoe het verzet opereerde, ze hielp in het ziekenhuis tijdens de slag om Arnhem. Maar ook ontwikkelde ze in

die jaren haar passie voor dansen en maken we mee hoe haar danscarrière begon. We lezen over haar jeugd, de scheiding van haar ouders, over de rol die haar moeder haar leven lang in haar leven speelde, wat voor gevolgen de oorlog op haar had op de rest van haar leven.

Interessant aan het boek is, dat het niet zo zeer over de Hollywoodster gaat maar over de persoonlijkheid Audrey Hepburn, wat haar gevormd heeft. Boeiend om haar te leren kennen

Mar Oomen - Missievaders. Een familiegeschiedenis van katholieke wereldverbeteraars

B20-05, Atlas Contact 2019, 302 p., € 22,99 (e-book € 14,99)

Zowel de grootouders als de ouders van journaliste Mar Oomen waren missiearts. De grootouders vertrokken in 1933 in de hoogtijdagen van de katholieke zending op een boot vol missionarissen naar het koloniale Nederlands-Indië. Haar vader ging in 1958 als katholieke tropenarts werken in Tanzania. Het Afrika van de jaren zestig is uiteraard heel anders dan het Nederlands-Indië in de jaren dertig. Na terugkeer in 1968 blijkt ook dat 'missie' inmiddels een beladen begrip is. De verhouding tussen de (dwingende) grootvader is een van de hoofdthema's evenals de rol van grootmoeder en moeder binnen missie en gezin. Vader ontwikkelt zelfs een psychiatrische stoornis. Mar Oomen schrijft haar familiegeschiedenis zowel tegen de maatschappelijke achtergrond en de katholieke emancipatie voor de oorlog als de ontwikkelingssamenwerking daarna. Voor velen herkenbaar.

Hoe de katholieke missie de levens van tropenartsen en hun familie beïnvloedde maakt Mar Oomen duidelijk. Een recente (familie) geschiedenis die veel vragen en discussie zal opwerpen.

Josephine Rombouts - Cliffrock Castle. Werken op een kasteel in Schotland

B20-06, Singel Uitgeverijen - Querido 2018, 249 p., € 20,99

Als Josephine Rombouts met haar gezin aan de Schotse westkust gaat wonen, grijpt ze de kans om housekeeper te worden op het plaatselijke

kasteel met beide handen aan. Zonder enige kennis van huishouding of de Britse elite probeert ze zich staande te houden in haar nieuwe omgeving.

Met humor en scherpe observaties beschrijft Rombouts een microcultuur waarvan het bijna onvoorstelbaar is dat die in onze eeuw nog bestaat.

Upstairs and downstairs in de 21e eeuw. Een aanrader voor iedereen die iets met Groot-Brittanië heeft.

P.F. Thomése - Vaderliefde

B20-07, Prometheus 2019, 240 p., € 19,99

'Vaderliefde' is zowel een (auto)biografisch boek als een literaire uitgave, eigenlijk een familieroman. Geen chronologische familiegeschiedenis, wel veel bijzondere grote en kleine verhalen over zijn vader, moeder, ooms en tantes gelardeerd met eigen belevenissen uit zijn jeugd. Thomése haalt zijn informatie uit dozen met de nalatenschap van zijn ouders en beseft dan dat zij eigenlijk vreemden waren. Vooral vader blijkt hem onbekend en dan blijkt dat deze in de oorlog een kamp meemaakt. Moeder was ook niet mededeelzaam helaas. Het boek wordt in het tweede deel wat fragmentarisch vanwege de korte familie verhalen. De auteur zelf is vanwege zijn jeugdgebeurtenissen - volgens een recensie - 'de verbindende factor'. In het boek staan geen foto's, zoals gebruikelijk in een biografie. Dat geeft het dubbele karakter weer.

Mooi geschreven, interessante en combinatie van biografie en familieroman. Biedt veel discussie en de inspiratie om je eigen familiegeschiedenis uit te zoeken en te verwoorden.

Tina Turner - Tina Turner. My Love Story

B20-08, Atria Books 2018, 272 p., € 21,99

De eeuwig jonge Soul/R&B-zangeres onthult in deze autobiografie haar opmerkelijke leven in de spotlights.

Alles komt aan bod in deze meeslepende memoires: haar jeugd die ze katoen plukkend doorbracht in Nutbush, Tennessee, haar reis naar de top met Ike Turner, de man met wie ze een onmogelijke verhouding

had: ze werd door hem mishandeld, vernederd en uitgebuit. Tina vertelt onverbloemd over haar verleden, langs de fraaie pieken, maar ook langs de diepere dalen in haar leven, zoals ziektes en het verlies van een van haar kinderen. Ook over de grote liefde van Erwin Bach, haar huidige echtgenoot, die haar zelfs een nier afstond om haar te verlossen van de dialyse-apparatuur en haar weer de vrijheid gaf om te leven.

My love story is een inspirerend, aangrijpend en verrassend verhaal over een carrière van meer dan 60 jaar in de muziekgeschiedenis en over een vrouw die alle barrières durfde te doorbreken.

Jan Brokken - De Rechtvaardigen. Hoe een Nederlandse consul duizenden Joden redde

G20-02, Atlas Contact 2018, 479 p., € 22,99 (e-book € 12,99)

Een pakkend verhaal over hoe door een individuele actie het leven van vele duizenden, volgens de auteur mogelijk wel 9 à 10 duizend Joodse vluchtelingen, kan veranderen en redden van een bijna zekere ondergang. Het is een nauwkeurig verslag van de reddingsoperatie die Jan Zwartendijk als Nederlands consul in Litouwen uitvoerde door als een bezetene reisvisa/documenten uit te schrijven voor Joden die daardoor nog net via de Sovjet-Unie aan de klauwen van de nazi's wisten te ontkomen. Als in een thriller pluist Jan Brokken alle sporen van de vluchtelingen uit om achter de waarheid van het (te) lang verborgen gehouden verhaal te komen.

Het werk van Jan Zwartendijk is pas 20 jaar na zijn dood erkend. Hij kreeg de titel: "rechtvaardige onder de volken".

Roelof van Gelder - Dichter in de Jungle

G20-09, Atlas Contact 2018, 348 p., € 25,09 (e-book € 12,99)

Roelof van Gelder heeft naar het oordeel van de jury van de Libris Geschiedenis Prijs 2019 een spannend werk geschreven waarin dood, verderf, romantiek en tragiek elkaar afwisselen; hij schildert een tijdsbeeld en een mentaliteit.

De Schots-Nederlandse officier John Gabriel Stedman nam deel aan een strafexpeditie tegen van hun plantages weggelopen slaven en raakte geschokt door de inhumane behandeling van de slaven op de plantages.

Hij schreef er een boek over dat erg populair werd vooral door de erin opgenomen illustraties. Het boek kreeg daardoor grote invloed op het denken over de slavernij.

Een deel van de illustraties is ook opgenomen in het boek van Van Gelder. Toch is dit boek geen studie over de slavernij.

Mariëlle Hageman - De geschiedenis volgens Bicker (1746-1812)

G20-12, Van Oorschot 2018, 217 p., € 22,50 (e-book € 12,50)

Jan Bernd Bicker (1746-1812) was een van de eerste Nederlandse voorvechters van democratische hervormingen, patriotten geheten. Tijdens zijn bestuurlijke carrière in Amsterdam liet hij zich kennen als een voorstander van de republikeinse staatvorm met meer inspraak van de gewone burgers op het bestuur van hun stad en land en van inperking van de macht van de stadhouder. Nadat stadhouder Willem V na interventie door Pruisische troepen in zijn functies was hersteld, vluchtte Bicker naar het buitenland. Na zijn terugkeer uit ballingschap werd hij in de Bataafse Republiek lid van de Nationale Vergadering. Na een coup van radicale patriotten werd hij maandenlang gevangen gezet. Daarna maakte hij enige tijd deel uit van het Staatsbewind totdat op last van Napoleon het bestel werd omgegooid. Het boek leest als een roman en is gebaseerd op documenten van Bicker zelf: brieven, dagboeken, politieke aantekeningen, memoires en reisverslagen. Het is ook een beknopte geschiedenis van de Verlichting en de Franse en Bataafse revolutie.

Enny de Bruijn - De hoeve en het hart. Een boerenfamilie in de Gouden Eeuw

G20-03, Prometheus 2019, 368 p., € 24,99

In dit boek geeft Enny de Bruijn een zeer gedetailleerd beeld van het leven van boeren in de Tielerwaard van ca. 1600 -1750. Het boek is niet alleen op archief-onderzoek gebaseerd maar ook op de briefwisseling tussen een herenboer uit Herwijnen en zijn zoon die in Leiden woonde. De zoon bewaarde in zeven dikke folianten kopieën van alle brieven die hij kreeg en schreef. De brieven vormen een rijke bron voor het leven en de opvattingen van mensen over wie de meeste geschiedenisboeken zwijgen en laten een andere kant zien van de veel

besproken Gouden Eeuw: de Gelderse plattelandscultuur vanuit het perspectief van de plattelanders zelf.

Onno Blom - De jonge Rembrandt. Een biografie ✍

U20-03, De Bezige Bij 2019, 277 p., € 29,99

In het Rembrandtjaar verscheen een pareltje: *De jonge Rembrandt. Een biografie*, geschreven door Onno Blom. Deze ervaren biograaf, ook geboren in Leiden, heeft kennis van kunst en van Leiden. Het boek volgt de jonge kunstenaar in diens Leidse periode (1606-1632) met de vraag: hoe werd de jonge Rembrandt de grote schilder Rembrandt? Onno Blom beschrijft het leven van alledag van het Leiden in de tijd van de Republiek met zijn godsdiensttwisten en de opstand tegen Spanje. Rembrandt bracht er zijn jeugd- en adolescentiejaren door. We lezen hoe de schilder groeit in vakmanschap en zeggingskracht. Het *zelfportret met breedgerande hoed* uit 1632 (zie omslagbeeld) is de Leidse finale: "Rembrandt was Rembrandt geworden", aldus Onno Blom. En de schilder verhuist naar Amsterdam.

De Jonge Rembrandt leest als een trein. Het gaat over een mens van vlees en bloed en 'over de fascinatie van de ene Leidse jongen voor die andere Leidse jongen'.

Maarten Jager - Charlotte van Pallandt. Kunst als levensdoel ✍

U20-08, Waanders, Museum de Fundatie 2019, 144 p., € 22,50

Maarten Jager beschrijft in het rijk geïllustreerde boek naast de leef- en denkwereld van Charlotte van Pallandt haar ontwikkeling als beeldhouwster. Een sterke vrouw die keihard werkte: 'Wat telt is mijn werk. Dat is de reden van mijn bestaan'. Charlotte van Pallandt (1898-1997) ging na een kort huwelijk in de jaren twintig van de vorige eeuw naar Parijs, waar zij teken- en schilderlessen nam en beïnvloed werd door het kubisme. Later begon zij met beeldhouwen, destijds uitzonderlijk voor vrouwen. Haar kracht lag in beelden van de menselijke figuur en speciaal in het maken van koppen, waaruit de karakters sterk naar voren kwamen. Na de Tweede Wereldoorlog kreeg zij brede erkenning van kunstminnend Nederland.

Charlotte van Pallandt is vooral bekend door haar stoere beeld van koningin Wilhelmina. Maar uit het boek blijkt dat zij veel meer in huis had. Te denken valt aan de serie Truusbeelden van haar vaste model Truus.

Astrid van Leeuwen, Maaike Stafhorst - Toer van Schayk: danser, choreograaf & kunstenaar ✍

U20-11, Walburg Pers 2016, 112 p. € 19,95

'Toer van Schayk (1936): danser, choreograaf & kunstenaar' is een breed opgezet kunstenaarsportret. Redacteur Astrid Van Leeuwen beschrijft zijn leven, werk en persoonlijkheid. Uit interviews met vrienden en collega's van het Nationaal Ballet zijn heel verschillende ervaringen met de beeldend kunstenaar en danser genoteerd. Met de interviews komt ook de ontstaansgeschiedenis van de naoorlogse Nederlandse Theaterdans ter sprake. Uitvoerig in beeld komen de decor- en kostuumontwerpen voor balletten met ontwerpsschetsen en kleurenillustraties. Los van het werk voor de danswereld is er het oeuvre dat bestaat uit portretten in klei en schilderwerk op doek en op storyboards. Het vrije werk ontstaat vanuit de eigen fascinaties voor mensen uit zijn directe omgeving en zijn verleden.

Met de set vragen en opdrachten komen aan de orde: de praktijk van het zien en ervaren van theaterdans, de muzikaliteit en bewegingskunst, het decors en de licht- en kleurontwerpen en de kostumering waarin dansers zich bewegen.

Femke Deen - Anna van Saksen. Verstoten bruid van Willem van Oranje

G19-04, Atlas Contact 2018, 340 p.

Dit uiterst onderhoudende boek geeft niet alleen een beeld van het leven van Anna van Saksen, maar zal voor velen ook een nieuw licht werpen op Willem van Oranje. Anna had een slechte gezondheid en een moeilijk karakter. In 1561 werd ze op 16-jarige leeftijd uitgehuwelijkt aan Willem van Oranje en verhuisde ze naar de Nederlanden. Het huwelijk was slecht en toen Willem met de komst van Alva in 1567 naar Dillenburg moest vluchten, verloor Anna haar welstand en haar status. In 1570 werd ze beschuldigd van overspel en

in 1571 kreeg ze een dochter die Willem weigerde te erkennen. Anna werd verstoten en bracht de laatste jaren in gevangenschap door. Ze stierf, door iedereen verlaten, op 32-jarige leeftijd.

Jessica van Geel - *I love you, Rietveld*

B19-01, Lebowski 2018, 464 p.

De liefde tussen timmerman/architect Gerrit Rietveld (1888-1964) en zijn muze Truus Schröder-Schräder (1889-1985) en de bijzondere samenwerking tussen hen vormen het thema van deze bijzondere en boeiende biografie. Ze hadden meer dan veertig jaar een relatie. Zij stimuleerde zijn artistieke ontwikkeling, dacht mee in zijn moderne ontwerpen en ontwikkelde samen met hem het beroemde Rietveld-Schröderhuis in Utrecht. Truus Schröder was afkomstig uit een rijke ondernemersfamilie, trouwde met een advocaat en werd jong weduwe. Rietveld was een eenvoudig timmerman, met een ongelukkig huwelijk. Het boek is gebaseerd op uitgebreide research, veel interviews en familiedocumenten. Het gaat ook over architectuur, de kunstwereld met De Stijl in die periode, over de overgang van de oude tijd naar de moderne opvattingen. Goed geschreven, met veel foto's en extra informatie.

Een geweldige biografie die veel achtergrondkennis geeft over architectuur en over de wereld voor WO-2. Leest goed, uitgebreid gedocumenteerd en geschikt om te lezen voor een excursie naar Utrecht.

Sybrand van Haersma Buma en Wiete Hopperus Buma - *Gerlacus Buma. Een Friese patriciërszoon in het leger van Napoleon en Willem I*

B19-03, Prometheus 2018, 240 p.

Het boek gaat over de Friese officier Gerlacus Buma in de periode 1793-1938, over de val van Napoleon en het ontstaan van Nederland in zijn huidige omvang. De Friese burgemeesterszoon diende eerst gedwongen in het leger van Napoleon, daarna vrijwillig onder koning Willem I. Hij vocht bij Quatre-Bras, bij Waterloo en in de Tiendaagse Veldtocht tegen België. Maar zijn leven werd vooral beheerst door het jarenlange wachten in garnizoenssteden en legerkampen. Van daaruit

schreef hij brieven naar zijn ouders in Friesland, die een persoonlijk inkijkje geven in zijn leven van alledag: een onzeker rondtrekkend bestaan dat grote gevolgen had voor zijn gezin, huwelijk en gezondheid.

Zijn verre nazaten, de politicus Sybrand van Haersma Buma en de oud-officier en jurist Wiete Hopperus Buma, hebben het leven gereconstrueerd van deze Fries.

Het resultaat is een makkelijk leesbaar boek over een interessante periode in onze vaderlandse geschiedenis.

Thomas Harding - *Het huis aan het meer. Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis*

G19-08, De Arbeiderspers, 4e druk, 2017, 385 p.

Dit boek heeft terecht als ondertitel *Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis*. De schrijver beschrijft de lotgevallen van de steeds wisselende bewoners van een (zomer)huis aan de Gross Glienicker See vlakbij Berlijn. Zijn verhaal weerspiegelt de 'grote' Duitse geschiedenis van de twintigste eeuw: de 'goede oude tijd', de opkomst van de nazi's, de Jodenvervolging, de oorlog, de DDR periode en de Duitse eenheid. We maken het mee door de ogen van gewone mensen die meegesleept werden door gebeurtenissen waar de meesten weinig greep op hadden. Het boek is voorzien van duidelijke stambomen, goede kaarten, plattegronden en foto's.

Mirjam van Hengel - *Een knipperend ogenblik. Portret van Remco Campert*

B19-04, De Bezige Bij 2018, 582 p.

'Eigenlijk wil ik gewoon elke morgen wakker worden en niks weten en gaan schrijven.' Dat zegt Remco Campert, de dichter die altijd zijn vinger aan de pols van de tijd heeft gehouden. Het verhaal van zijn leven loopt van de naoorlogse avant-garde via feestende jongeren rond het Vondelpark en toenemende publieke zichtbaarheid naar de stilte van zijn huidige werkkamer. Er was de afwezige vader, er kwamen en gingen grote liefdes, maar altijd bleef het schrijven, dicht op de eigen huid.

Mirjam van Hengel, die eerder het succesvolle *Hoe mooi alles* (2014) over de liefde tussen Leo en Tineke Vroman publiceerde, sprak wekelijks met Campert en kreeg inzage in al zijn papieren. Ze schreef een portret over de man die al meer dan een halve eeuw het Nederlandse literaire landschap kleurt.

Een prachtige en zeer lezenswaardige biografie over het turbulente leven van een dichter die door zijn vele verhalen, gedichten en boeken een groot publiek wist te trekken.

Ingrid Hoogendijk - *Ons gaat het in ieder geval nog goed. Een Nederlandse familie in Oost-Pruisen 1920 - 1946*

G19-09, Thomas Rap, 2018, 412 p.

De familie Hoogendijk vestigt zich in een zeer roerige periode in Duitsland. Uiteindelijk in een gebied ver weg van Nederland, Oost-Pruisen. Ze worden grootgrondbezitter en landgoedeigenaar. Het boek ontleent zijn kracht vooral aan de lange briefcitaten die de schrijfster - op knappe wijze - gebruikt. Het leven, denken en doen van de familie Hoogendijk in de jaren 1920 - 1946 krijgt daardoor een duidelijk beeld. Als lezer onderga je vooral vanaf eind 1944 de ondergang, de ellende, de rolwisseling dader/slachtoffer en de naakte strijd om het bestaan van het individu en zijn/haar gezin. Een zeer indrukwekkend verhaal.

Yvonne Keuls - *Zoals ik jou ken, ken je mij. Mijn jaren met Hella*

B19-06, Ambo Anthos 2018, 267 p.

Zoals ik jou ken, ken jij mij van Yvonne Keuls (1931) is een prachtig, ontroerend relaas van de diepe vriendschap tussen de twee grote Nederlandse auteurs Yvonne Keuls en Hella Haasse (1918-2011). Het boek biedt een inkijkje in de televisiewereld van de jaren zestig en zeventig én in de literaire wereld van die tijd, met vergeten schrijvers als Couperus en Vestdijk. Yvonne Keuls beschrijft de groeiende populariteit van de televisie en de emancipatie van de vrouw. Daarnaast gaat het over twee vrouwen die het 'Indische leven' in Nederland missen. Het boek schetst de vriendschap tussen deze schrijfsters die elkaar inspireerden, maar ook ieder hun eigen weg gingen. Soms dicht naast elkaar en vaak ook uit elkaar.

Een boek dat aanzet tot het herlezen van de boeken van Hella Haasse en Yvonne Keuls.

Jan Konst - *De Wintertuin. Een Duitse familie in de lange twintigste eeuw*

G19-12, Balans 2018, 329 p.

In dit boek beschrijft de auteur de geschiedenis van zijn Duitse schoonfamilie vanaf 1871 tot en met de Wende. De auteur kon beschikken over het uitgebreide familiearchief dat lag opgeslagen in het huis van zijn schoonmoeder in Weinböhla (gelegen in de voormalige DDR). Dit maakte het mogelijk een uniek, persoonlijk en indringend beeld te schetsen van de lotgevallen van vier generaties van één familie tegen de achtergrond van 130 jaar Duitse geschiedenis. Hoe zag hun leven eruit tijdens het keizerrijk, de Eerste Wereldoorlog, de Hitlerjaren, de Tweede Wereldoorlog, de Russische bezetting, de DDR tijd en de Wende? De auteur neemt ons mee op zijn zoektocht naar de veelbewogen geschiedenis van de twintigste eeuw, beleefd door gewone mensen.

Annet Mooij - *De eeuw van Gisèle. Mythe en werkelijkheid van een kunstenaar*

B19-07, De Bezige Bij 2018, 480 p.

Gisèle van Waterschoot van der Gracht (1912-2013), dochter van een Oostenrijkse barones en een Amsterdamse patriciër, woonde als kind op katholieke kostscholen en in een kasteel. Deze jeugd vormde de springplank voor een veelzijdige kunstenaarsloopbaan en een leven vol bijzondere vriendschappen en liefdes. Ze trouwde met oud-burgemeester Arnold d'Ailly en verbond haar lot aan de mysterieuze Duitse dichter Wolfgang Frommel en zijn schare jonge vrienden, die zij tijdens de bezetting onderdak verleende in haar kleine Amsterdamse bovenwoning. Zelf presenteerde Gisèle haar leven met succes als een sprookje. Maar hoe zag de werkelijkheid achter de fraaie façade eruit? Hoe hield deze vrijgevochten schilderes zich staande?

In De eeuw van Gisèle reconstrueert Annet Mooij met gevoel en oog voor detail een veelbewogen en fascinerend leven.

Michelle Obama - Mijn verhaal. Becoming

B19-08, Hollands Diep 2018, 480 p.

Michelle Obama, de eerste Afro-Amerikaanse first lady, ontplooide zich vanuit deze rol als een krachtig voorvechter voor gelijke rechten en kansen van (jonge) vrouwen. In haar memoires neemt zij de lezers mee naar de rauwe southside van het Chicago van haar jeugd, vertelt zij kleurrijk over haar relatie met Barack Obama, is zij openhartig over de eisen van het moederschap en het vinden van een balans met haar carrière. Daarbij verhaalt zij levendig over de acht jaar dat zij samen met haar gezin op 's werelds beroemdste adres woonde. Eerlijk, ontwapenend en met humor beschrijft ze haar triomfen en tegenslagen en vertelt ze haar verhaal zoals zij het beleefd heeft. Een bestseller.

Mijn verhaal - Becoming is een intiem boek, van een vrouw die regelmatig en glansrijk vele beproevingen heeft doorstaan, een inspirerend verhaal.

Angelika Schrobsdorff - Jij bent niet zoals andere moeders

B19-09, Nieuw Amsterdam 2018 (oorspr. 2011), 464 p.

De moeder van de schrijfster, Else, is een vrouw met veel vrienden en minnaars. Ze krijgt drie kinderen bij drie verschillende mannen. Aanvankelijk leeft ze in luxe, zo is ze ook opgevoed. Tijdens de Tweede Wereldoorlog gaat ze - om als Joodse vrouw veilig te kunnen leven - naar Bulgarije. Ver weg van alle luxe en zorgeloosheid. Angelika Schrobsdorff (1927), haar jongste dochter, baseerde dit boek op dagboeken en brieven van haar moeder.

Jij bent niet zoals andere moeders is een boek over de relatie van een moeder met haar kinderen, over een vrouw die vaak impulsief haar hart volgt en over oorlog. Over Duitsland tijdens de eerste helft van de 20^e eeuw. Boeiende gebeurtenissen die iedere moeder en dochter aan het denken zullen zetten over hun eigen keuzes in het leven en de relatie met elkaar.

Rebecca Skloot - Het onsterfelijke leven van Henrietta Lacks

B19-10, Nieuw Amsterdam 2017, 340 p.

Haar naam was Henrietta Lacks, een onbekende vrouw uit een arme, zwarte familie. In de medische wereld is zij wel bekend, als HeLa. Zonder haar medeweten werden in de jaren '50 kankercellen van haar afgenomen; zij had baarmoederhalskanker. Met behulp van deze cellen, die letterlijk onsterfelijk bleken, werden vele geneeskundige ontdekkingen gedaan.

Het leven van Henrietta bleef echter vrijwel onbekend en ook haar familie wist tot ruim dertig jaar geleden niet van het bestaan van de cellen af. Tot op heden hebben zij geen materiële noch immateriële vergoeding ontvangen voor het gebruik van deze cellen waaromheen - rondom de verkoop ervan - een miljoenenindustrie is ontstaan. Rebecca Skloot, bekroond wetenschapsjournaliste, vertelt dit meeslepende verhaal doorspekt met de problematiek van ras, armoede en ethische vragen die tot op heden nog een rol spelen.

Een persoonlijk en ontroerend monument waarmee Henrietta Lacks jaren na haar dood eindelijk de erkenning krijgt die haar toekomt.

Rosita Steenbeek - Rose

B19-11, Ambo Anthos 2015, 341 p.

Deze historische roman of is het romantische historie? Is het fictie of literaire non-fictie? Bevat het levensverhaal van Rosita's grootmoeder (1904-1992).

Rose, dochter van een Joodse moeder en Duitse vader, verliest haar hart aan de Nederlandse dominee Gerhard Hugenholtz. Na haar paradijselijke tijd op het waddeneiland Wangeroog komt ze terecht in Klaaswaal onder de rook van Rotterdam waar haar leven als Duitse tijdens WO2 knap ingewikkeld wordt. Duits zijn en je Duits voelen, Joods én christelijk denken, het verzet steunen maar ook weten dat je familieleden aan beide kanten van het front terecht komen. Waar sta je zelf?

Rose's verhaal over een grote liefde en over goed en kwaad wordt spannend, intrigerend en genuanceerd verteld met veel details en sfeertekeningen.

Jeroen Thijssen - Johannes van Dam. De Biografie

B19-12, Nieuw Amsterdam 2018, 320 p.

Wie graag over koken leest en zelf kokkerelt, kent zeker de boeken van culinair journalist Johannes van Dam (1946-2013). Een bijzonder en kritisch mens die volop in het Amsterdamse leven stond.

Van Dam had Joodse ouders die de onderduik overleefden. Op jonge leeftijd was hij getuige van een auto-ongeluk waarbij zijn vader verdronk en hij zelf zijn zusje wist te redden, een traumatische ervaring. In de burgerlijke jaren vijftig ontdekte hij zijn homoseksualiteit en woonde hij in communes. Van Dam kreeg steeds meer interesse in voedsel, begon een winkel met nieuwe en tweedehands kookboeken en schreef in *Het Parool* zeer kritisch over restaurants. Zijn kookboek 'De Dikke van Dam' was een succes. Journalist Jeroen Thijssen beschreef zijn leven.

Wie de columns en boeken van Johannes van Dam kent, zal zeker genieten van deze culinaire biografie. Alles over het turbulente leven van dit eigenzinnig persoon.

Martine Bijl - Rinkeldekink

B19-13, Atlas Contact 2018, 128 p.

Vanwege speciale leesclubs 'Lekker lezen, waar gebeurd' nemen we ook boeken op de lijst op waarin makkelijk lezen voorop staat. *Rinkeldekink* van Martine Bijl gaat over de hersenbloeding die zij kreeg in september 2015. Na haar langdurige herstel in een revalidatieoord, waar zij vrijwel alles opnieuw moest leren, bracht ze nog enkele maanden door in een ziekenhuis, waar ze behandeld werd voor depressie. Haar taalvermogen bleef onaangetaast. Over therapeuten, over welzijnstaal, de valklas en de ergotherapie, over angsten en wanen, over hoe het voelt als iemand anders in je brein is gekropen en daar de boel dreigt over te nemen schrijft ze eerlijk, met wrange humor, zonder opsmuk en daardoor indrukwekkend.

Sonja Barend - Je ziet mij nooit meer terug

B18-03, De Bezige Bij 2017, 288 p.

Sonja Barend (1940) was jarenlang een vertrouwd gezicht op televisie, dankzij haar indringende interviews en eigen programma's. Nu heeft ze haar memoires geschreven waarin ze vragen stelt en antwoorden zoekt. In 1942 werd namelijk haar Joodse vader weggevoerd, maar nog steeds weet Sonja niet waarom hij toen zei: '*Je ziet me nooit meer terug*'. Die vraag heeft ze ook nooit aan haar moeder durven stellen. Sonja werd na 1942 gedeeltelijk opgevoed bij haar grootouders, later bij haar moeder en stiefvader. Na diverse baantjes kwam de kans om te gaan werken bij de televisie en dat is de start van haar carrière. Het boek bestaat uit veel korte fragmenten.

Philip Dröge - Pelgrim. Leven en reizen van Christiaan Snouck Hurgronje. Wetenschapper, spion, avonturier

G18-09, Het Spectrum 2017, 306 p.

Nederlands beroemdste en meestomstreden arabist en islamoloog staat centraal in dit prettig leesbare boek over de man die een dubbelleven leidde in dienst van zijn nieuwsgierigheid, academische eerezucht en als Nederlands spion. De schrijver, die op zoek is naar een overtuigende verklaring voor de alles verterende ambitie, de eerezucht en de gedrevenheid van de hoofdpersoon gebruikt veel kwalificaties om het karakter en de daden van de hoofdpersoon te verklaren.

Toni Boumans - Frieda Belinfante. Een schitterend vergeten leven. De 1e vrouwelijke dirigent van Nederland

B16-25, Balans 2015, 360 p.

Frieda Belinfante was de eerste vrouwelijke dirigent van Nederland. Ze trad op in het Concertgebouw met een eigen kamerorkest, maar haar carrière werd getorpedeerd door de oorlog. Toen de nazi's binnenvielen, ontbond ze haar orkest en werd ze, hoewel van joodse afkomst, actief in het verzet: ze was een van de drijvende krachten achter de aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister in 1943. Na de oorlog vertrok ze, volkomen ontgoocheld, aan boord van het passagiersschip Queen Mary naar Amerika, om nooit meer in Nederland terug te keren.

Conny Braam - *Ik ben Hendrik Witbooi*

B17-01, Atlas Contact 2016, 384 p.

In 1884 begint Hendrik Witbooi met zijn Nama-volk aan een profetische trektocht naar het vruchtbare noorden om de droogte van de Kalahariwoestijn te ontvluchten. Tegelijkertijd zet zo'n honderd kilometer verderop de keizerlijke afgevaardigde dr. Heinrich Göring voet aan land in de nieuwe Duitse kolonie Zuidwest-Afrika, het huidige Namibië. Wat volgt is een strijd op leven en dood tussen de Duitse Schutztruppe en de voor hun onafhankelijkheid vechtende Afrikanen. Tijdens de grote opstand van 1904 weet de tachtigjarige Hendrik Witbooi alle Afrikaanse stammen te verenigen. Hij zal de geschiedenis in gaan als een van de grootste vrijheidsstrijders die Afrika heeft gekend.

Patricia Faasse - *Een beetje opstandigheid, over Johanna Westerdijk*

B17-02, Atlas Contact 2013

Johanna Westerdijk (1883-1961) was de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland. Zij was expert op het gebied van plantenziekten en schimmels en van 1917 tot 1952 hoogleraar Phytopathologie aan de Universiteit Utrecht. Ze was ook een vrouw die lak had aan conventies. Op 10 februari 1917 hield ze haar oratie aan de Universiteit Utrecht. Daarom is, honderd jaar na dato, 2017 uitgeroepen tot Westerdijkjaar. Westerdijk was een bijzondere vrouw. Haar verhaal geeft een verrassende inkijk in de wetenschappelijke wereld van het interbellum en in het leven van een buitengewone vrouw.

Mirjam van Hengel - *Hoe mooi alles. Leo en Tineke Vroman, een liefde in oorlogstijd*

B16-22, Querido 2015, 328 p.

In deze los geschreven biografie van Mirjam van Hengel staat de liefde tussen Leo en Tineke Vroman centraal. Het is het verhaal van een enigszins verlegen, beetje onzeker meisje uit Nederlands-Indië en een opvallende, getalenteerde joodse jongen. Ze ontmoeten elkaar bij een studentenvereniging in Utrecht. Hij zal later beweren dat hij meteen weet dat zij zijn vrouw zal worden. Zij is dan pas 17 en weet het allemaal nog niet. Ze verlopen zich, maar een paar maanden later

breekt de oorlog uit. Leo vlucht direct na de capitulatie. Hij gaat naar Nederlands-Indië, maar wordt daar ingehaald door de oorlog.

Janine Jager - *Wilhelmina Triesman, 1901-1982. Een Nederlandse in Leningrad*

G13-05, Pegasus 2012, 274 p.

In 1925 vertrok Wilhelmina Triesman als overtuigd communiste met man en kind naar het nieuwe Rusland.

Ze volgde er een universitaire opleiding en werd lerares. Maar ze beleefde ook de Stalinistische terreur en in de gruwelijke oorlogsjaren verloor ze echtgenoot en jongste kind. En bijna zichzelf. Na de oorlog werd ze, ondanks problemen met de autoriteiten, een gewaardeerd vertaalster en wetenschapper. Toen ze in 1965 Nederland weer bezocht, besepte ze dat ze Russische was geworden.

Ton van Kempen en Nicoline van de Beek - *Madame Manet*

U17-08, Het ArchiefCollectief 2016, 368 p.

De auteurs gaan in *Madame Manet* op zoek naar Suzanne Leenhoff, de vrouw van de schilder Edouard Manet. Het leven van Suzanne Leenhoff speelde zich af in de tweede helft van de 19^e eeuw in Parijs, een periode die gekend wordt door vele ontwikkelingen in kunst en cultuur. Dat was ook de reden waarom de auteurs onderzoek deden naar het meisje dat in 1863 trouwde met de schilder. De resultaten van hun onderzoek en de verzameling kunsthistorische feiten en gebeurtenissen brachten zij bijeen in een boek. Zij goten dit boek in de vorm van een vraaggesprek tussen een gefingeerde journalist, Carel van Mander en Madame Manet.

Elisabeth Leijnse - *Cecile en Elsa, strijdbare freules*

G17-04, De Geus 2015, 498 p.

Deze dubbelbiografie gaat over twee aristocratische zussen in de decennia voor en na 1900. Cécile schreef een spraakmakende roman over vrouwenrechten en was organisatrice van de eerste tentoonstelling over vrouwenarbeid in Nederland. Haar huwelijk strandde, waarna ze zich in Frankrijk vestigde. Elsa trouwde met Alphons Diepenbrock, de grootste Nederlandse componist sinds

Sweelinck. Het boek is ook een vorm van maatschappijgeschiedenis met onderwerpen als klassenbewustzijn, sociaal liberalisme en vrouwenemancipatie. Naast literatuur en beeldende kunst is er veel aandacht voor het muziekleven met grote namen als Wagner en Mahler. In 2016 won het boek de Libris Geschiedenis Prijs.

Pramod Kapoor - *Ghandi. Een geïllustreerde biografie*

B18-06, Lannoo 2017, 328 p.

Samen met Nelson Mandela en Martin Luther King is Mahatma Gandhi een van de meest inspirerende iconen uit onze geschiedenis. Hij is onlosmakelijk verbonden met het geweldloze verzet en werd na zijn gewelddadige dood een martelaar voor de mensenrechten. In deze geïllustreerde biografie gaat de Indiase auteur en Gandhi-kenner Pramod Kapoor op zoek naar de mens achter het icoon. Hij doet dat onder andere aan de hand van uniek beeldmateriaal en een authentieke brief van Gandhi's zoon Harilal. Zo komt de complexe, persoonlijkheid van Mahatma Gandhi naar voren: de man die van onbekende advocaat uitgroeide tot de wereldberoemde voorvechter van mensenrechten, maar een immense druk legde op zijn naasten.

Alan Light - *Nina Simone*

B18-07, Xander 2017, 292 p.

De zangeres Nina Simone werd ondanks haar grote talent gedwarsboemd door innerlijke tegenstellingen.

Getraind als klassiek pianiste, werd ze vaak jazzzangeres genoemd, een etiket waar ze een hekel aan had. Ze kon een zaal in vervoering brengen, maar ze kon ook furieus en zeer onaangenaam zijn. Echt gelukkig zal ze nooit worden, ondanks haar vele liefdes, haar huwelijken en de geboorte van haar dochter.

Alan Light schreef op basis van jarenlange research deze definitieve biografie. Hij gebruikte onder meer niet eerder gepubliceerde opnames van interviews. Aldus ontstaat het beeld van een formidabele artieste met een getroebleerd leven, een beeld dat Simone in haar eigen autobiografie nooit heeft willen tonen.

Elisabeth Lockhorn - *Andreas Burnier, metselaar van de wereld*

B17-06, Atlas Contact 2015, 480 p.

Schrijver en criminoloog Andreas Burnier / Ronnie Dessaur (1931-2002) was een leven lang ontheemd, hetgeen zijn weerslag vond in indringende romans als *Een tevreden lach*, *De literaire salon*, *Het jongensuur* en in talrijke essays en lezingen. Als Joods kind werd zij in de oorlog in zestien verschillende onderduikgezinnen geplaatst. Als 'transgender avant la lettre' worstelde zij met haar identiteit. Als feministe weigerde zij mannenhaat en gebrek aan ambitie als deugden te aanvaarden. Als wetenschapper waagde ze het te vloeken in de Kerk der Rede. Wat Reve betekende voor de mannelijke homoseksueel, betekende Andreas Burnier voor de vrouwelijke.

Geert Mak - *De levens van Jan Six, een familiegeschiedenis*

G17-02, Atlas Contact 2016, 446 p.

In dit boek laat Geert Mak ons kennis maken met de Amsterdamse familie Six. Drie jaar lang was hij te gast in het huis van de familie Six aan de Amstel waar hij zich verdiepte in het familiearchief. Aan de hand van schilderijen en andere kunstvoorwerpen in dit huis voert de schrijver ons door een familiegeschiedenis die tegelijkertijd de geschiedenis is van Amsterdam en van de Amsterdamse elite. Zo leeft de lezer mee met de lotgevallen van acht generaties Six en maakt hij een reis door de tijd van de 17^e tot in de 20^e eeuw.

Alexander Münninghof - *De stamhouder, een familiechroniek*

G15-12, Prometheus-Bert Bakker 2015, 330 p.

In meeslepende stijl beschrijft de auteur de - soms scandaleuze - geschiedenis van zijn familie. Voor de Tweede Wereldoorlog bouwde zijn grootvader in Letland een zakenimperium op. In 1939 vluchtte hij naar Nederland, waar hij opnieuw succes in zaken had. Tijdens de oorlog onderhield hij contacten met zowel de Engelsen als de Duitsers. De vader van de auteur bracht zijn jeugd grotendeels door op internaten in Nederland. De auteur werd als jongen door zijn inmiddels gescheiden moeder naar Duitsland ontvoerd, maar zijn grootvader liet hem terug kidnappen naar Nederland, waar hij verder opgroeide.

Sonia Purnell - *Clementine. Een leven met Winston Churchill*

B18-09, Karmijn 2017, 445 p.

'*Jij bent mijn rots in de branding.*' Winston aan Clementine, 15 maart 1925. Zonder het daadkrachtige leiderschap van Winston Churchill was de Tweede Wereldoorlog wellicht anders verlopen. Zonder de niet-aflatende steun van zijn vrouw Clementine was Winston misschien nooit premier geworden. Wie was deze 'Clemmie', die meer invloed had op de Britse politiek dan welke premiersvrouw voor of na haar dan ook? Deze biografie is het opmerkelijke levensverhaal van een getalenteerde vrouw, die niet alleen de kunst verstond zich staande te houden naast een complexe echtgenoot, maar die ook nauw betrokken was bij beslissende momenten in de wereldgeschiedenis. Clementine was dienstbaar aan de carrière van haar echtgenoot, maar tegelijkertijd sterk en invloedrijk. Je kunt je afvragen hoe haar positie was geweest als ze vijftig jaar later had geleefd.

Esther Schreuder - *Cupido en Sideron. Twee Moren aan het hof van Oranje*

B18-10, Balans 2017, 256 p.

Al sinds de veertiende eeuw werden er vaak zwarte kinderen cadeau gegeven aan Noord-Europese vorsten. Op veel schilderijen staan ze dan ook afgebeeld. In ons land betrof dat in de achttiende eeuw twee zwarte jongens van zes en zeven jaar die geschonken werden aan stadhouder Willem V. Dat waren Cupido uit Guinee en Sideron uit Curaçao, die zo terecht kwamen in een wereld van luxe. Ze wisten zich op te werken tot kamerdienaars met een goed inkomen. Kunsthistorica Esther Schreuder kon dankzij uitgebreid archiefonderzoek achterhalen waar de jongens vandaan kwamen en hoe het leven aan het hof van Oranje verliep. Een fascinerende wereld vol ingewikkelde machtsverhoudingen, intriges in tijden van slavernij, oorlogen en revoluties.

Karin Sitalsing - *Boeroes*

B17-07, Atlas Contact 2016, 272 p.

Op 20 juni 1845 kwamen zo'n vijftig arme Nederlandse boerengezinnen aan in Suriname. Vruchtbare grond, ruimte, woningen, vee: alles

zouden deze kolonisten krijgen. Maar toen ze aankwamen op de verlaten plantage Voorzorg aan de rivier de Saramacca was er niets, behalve moeras, muggen en allesverzengende hitte. Binnen een halfjaar was de helft van de immigranten overleden. De 167 overlevenden trokken naar Paramaribo en omgeving. In de loop der generaties zijn de Nederlanders van toen Surinamers geworden en een deel van hen is teruggekeerd naar Nederland, onder wie de moeder van Karin Sitalsing. De schrijfster gaat op zoek naar het verhaal van haar voorouders, 'witte Surinamers' die bekendstaan als 'Boeroes'.

Anna van Suchtelen - *Versailles aan de Schelde*

B18-11, Cossee 2017, 256 p.

In 1862 trouwt J.C. van Hattum met de Zeeuwse Frederika Prümers. Dit is het begin van een rijke geschiedenis over een ondernemende en vermogende baggeraarsfamilie die op het Zeeuwse dorpje Ellewoutsdijk en ver daarbuiten een onuitwisbare stempel nalaat. De ondernemende Van Hattum staat aan de basis van het succes: hij brengt het baggerbedrijfje van zijn vader binnen één generatie tot grote bloei. Het bedrijf is onder meer betrokken bij de aanleg van het Panamakanaal, de Afsluitdijk en de Zeelandbrug. Centraal staat het Zeeuwse familiezoemerhuis Zorgvliet dat in anderhalve eeuw uitgroeit tot een groots paleis van on-Zeeuwse allure: "een Versailles in miniatuur in een vergeten uithoek aan de Schelde".

Laura Starink - *Duitse wortels. Mijn familie, de oorlog en Silezië*

G14-14, Amsterdam 2013, 314 p.

Nieuwsgierig geworden naar wat haar Duitse moeder wist van wat er tijdens de oorlog gebeurde in de omgeving waar zij opgroeide, reconstrueert de schrijfster het leven van haar moeder en haar Duitse familieleden. Haar moeder groeide op in een normaal leraarsgezin in de buurt van Auschwitz, in Silezië aan de grens met Polen. Voor de grootouders van de schrijfster en hun zes kinderen begon de ellende pas goed toen de oorlog voor de meesten zo goed als afgelopen was, maar voor wie de bevrijding door het Rode leger en de daaropvolgende Westverschiebung Polens dramatische gevolgen had.

Rosemary Sullivan - Svetlana, de dochter van Stalin (1926-2011)
B17-08, De Geus 2016, 567 p.

Svetlana Alliloejeva groeit op binnen de muren van het Kremlin. Ze is eigenwijs, intelligent, maar ook eenzaam, vooral na de zelfmoord van haar moeder. Ze heeft geen weet van de verschrikkingen die buiten het Kremlin plaatsvinden. Ook begrijpt ze niet waarom het ene na het andere familielid plotseling verdwijnt. Pas als ze ouder wordt, beseft ze wat voor man haar vader is en wat voor gruweldaden hij op zijn geweten heeft. Na zijn dood vlucht ze naar de Verenigde Staten. Maar ook al was ze geen onderdeel van haar vaders regime, Svetlana kan zijn reputatie niet ontlopen.

Willem Jan Verlinden - De zussen Van Gogh
B18-12, Ambo Anthos 2016, 279 p.

Vincent van Gogh had naast zijn broers Theo en Cor ook drie zussen. In *De zussen Van Gogh* haalt kunsthistoricus Willem Jan Verlinden de drie dochters Anna, Lies en Wil uit de schaduw van hun broers Vincent en Theo. Ze groeiden op in een intellectueel domineesgezin in Brabant en twee van hen volgden een onderwijzeressenopleiding in Engeland. De auteur schetst een fascinerend tijdsbeeld van de turbulente ontwikkelingen tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw en het Fin de siècle. Hij heeft honderden brieven van de familie Van Gogh opgediept en combineert kunstgeschiedenis en kunstenaars met de opkomst van het socialisme en de vrouwenbeweging eind negentiende eeuw. Vincent zelf heeft na zijn vertrek naar Frankrijk zijn zussen niet meer gezien.

Carolijn Visser - Selma
B17-09, Atlas Contact 2016, 224 p.

De Joodse Selma Vos groeide op in IJmuiden en wist tijdens de Tweede Wereldoorlog aan de nazi's te ontkomen. Tijdens haar studie in Cambridge ontmoette ze Chang Tsao, de man van haar leven. Na de geboorte van hun kinderen Greta en Dop bouwden ze een bestaan op in het China van Mao. Chang was vooraanstaand lid van de Partij en leidde het Psychologisch Instituut, toch bleven Selma en haar kinderen. Selma Vos was de enige Nederlander die in China woonden ten tijde

van Laat Honderd Bloemen Bloeien, de Grote Sprong Voorwaarts en de Culturele Revolutie. Zij en haar gezin werden slachtoffers van de grootse idealen van de maoïstische heilstaat.

Jolande Withuis - Raadselvader
B18-13, De Bezige Bij 2018, 224 p.

De bekende schakjournalist Berry Withuis (1920-2009) werd grootgebracht in een gereformeerd gezin. Als twaalfjarige raakte hij zijn geloof in God kwijt. Later werd hij communist en redacteur van het dagblad *De Waarheid*. Zijn dochter Jolande (1949) groeide op met haar vaders politieke overtuiging, maar ontwikkelde zich als volwassene tot een vermaard critica van het communisme. Die breuk met haar afkomst opende voor Withuis de weg naar het schrijverschap en de wetenschap, maar leidde tegelijkertijd tot een verwijdering tussen haar en haar vader. Na zijn dood reconstrueert ze met behulp van onder meer zijn bvd-dossier in *Raadselvader* zijn levensgeschiedenis.

Alexander Waugh - De Wittgensteins. Geschiedenis van een excentrieke familie
G14-15, De Bezige Bij 2008, 357 p.

Het boek gaat over het wel en wee van de steenrijke Weense familie Wittgenstein in de periode rond de beide wereldoorlogen. Vader Karl was grootindustrieel en kunstmecenas. Drie van zijn zonen pleegden om verschillende redenen zelfmoord. De twee andere zonen werden wereldberoemd, Paul als eenarmige pianist voor wie vele grote componisten pianoconcerten schreven, Ludwig als filosoof in Cambridge. Hoewel katholiek opgevoed, werd de familie in de Nazitijd als Joods bestempeld, maar na veel gesteggel en tegen inlevering van een belangrijk deel van hun kapitaal met rust gelaten.

Irvin D. Yalom - Dicht bij het einde, terug naar het begin. Memoires van een psychiater
B18-14, Balans 2017, 420 p.

In zijn memoires kijkt de bekende Amerikaanse psychiater Irvin Yalom (1931) terug op zijn veelbewogen leven en werk. Yalom stamt uit een joods-Russisch gezin dat na WO1 naar de VS is geëmigreerd. Na zijn

studie geneeskunde besluit hij arts te worden, maar hij is ook schrijver. In 2017 tekende hij zijn memoires op en daarin staan drie levenslessen centraal: 'Heb geen spijt van de dingen die je niet hebt gedaan. Zorg dat je tevreden bent met het leven dat je leidt. Wees goed voor jezelf en voor anderen.' Yalom was de uitvinder van de groepstherapie en bleef zijn leven lang gefascineerd door de verhalen die zijn patiënten hem toevertrouwden. Het zijn deze verhalen die hem als wetenschapper inspireerden, en die de basis zouden vormen voor zijn romans als *Nietzsches tranen*, *De Schopenhauer-kuur* en *Het raadsel Spinoza*.

Annejet van der Zijl - De Amerikaanse prinses

G17-16, Querido, 239 p.

Het levensverhaal van de Amerikaanse Allene Tew (1872-1955) neemt ons mee door een stukje Amerikaanse en Europese geschiedenis. De jaren van ongeremde groei in Amerika, de Krach, de beide Wereldoorlogen: de schatrijke Allene maakte alles mee. Verrassend is de rol die zij speelde bij het huwelijk van Bernhard en Juliana. Haar leven ging niet over rozen: ze verloor haar drie kinderen en versleet vijf echtgenoten maar haar motto bleef: houd altijd moed!

Annejet van der Zijl - Anna. Het leven van Annie M.G. Schmidt

B15-17, Querido 2002, 478 p.

In *Anna* vertelt Annejet van der Zijl het levensverhaal van Annie M.G. Schmidt (1911-1995), de vrouw die van een Zeeuwse domineesdochter uitgroeide tot misschien wel Nederlands bekendste schrijfster. Als kind al begon ze met schrijven, maar veel succes hadden haar eerste gedichten nog niet. Pas toen ze na de oorlog bij het Amsterdamse *Parool* kwam te werken, kroop de 'mossige' Annie uit haar schulp. Op basis van de brieven die Flip van Duijn, Annies zoon, haar ter beschikking stelde, reconstrueerde Van der Zijl de lotgevallen van de schrijfster, van haar zoektocht naar liefde en erkenning tot het soms inktzwarte persoonlijke leven achter de roem.

Verantwoording van de boekenkeuze

De boeken die op de keuzelijst staan voor de leesclubs die biografieën en familiegeschiedenissen lezen, komen uit verschillende bronnen. Zo staan er boeken op die uitgekozen zijn door de werkgroep geschiedenis (de titels met een G-code), boeken die van de lijst kunstgeschiedenis komen (die met een U-code), en ook een boek dat van de literatuurwerkgroep afkomstig is. Die laatste betreft het boek *Rose*, van Rosita Steenbeek. De boeken met een B-nummer zijn uitgekozen door de werkgroep biografieën van Senia.

De werkgroep houdt rekening met twee 'doelgroepen' van belangstellenden binnen de leesclubs biografieën: enerzijds mensen die graag stevige biografieën lezen, en niet terugdeinzen voor een studie-achtig boek van een behoorlijke omvang. Anderzijds zijn er ook lezers die graag boeken lezen die 'waar gebeurd' zijn, maar niet te dik zijn en soepel te lezen.

Hebt u opmerkingen over de lijst? De werkgroep is er blij mee, stuur ze aan biografie@senia.nl. Daarin namen het afgelopen jaar deel Nicolet Mensink, Annelies Olgers, Henk Popma, Marleen Schippers en Marcia Visser.

Korte omschrijving

De omschrijving van de inhoud van de boeken is beperkt. Het is vaak moeilijk om zowel de inhoud als de stijl van het boek in ca. 150 woorden samen te vatten. We raden u daarom aan om meer informatie over de boeken te verzamelen, bijvoorbeeld via internet.

Bij het uitbrengen van deze boekenlijst waren de boeken die op de lijst voorkomen, verkrijgbaar. We kunnen niet garanderen dat dit zo blijft gedurende het seizoen 2021-2022. We stimuleren de uitwisseling van boeken via het **boekenprikbord** op de website van Senia.

Laatste versie: 6 april 2021.